Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Sir Arthur Conan Doyle

CÂINELE DIN BASKERVILLE

Traducere din limba engleză de
Mircea Alexandrescu și Costache Popa

LITERA
București
2019

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CUPRINS

Tabel cronologic 5
Capitolul I. Domnul Sherlock Holmes 9
Capitolul II. Blestemul familiei Baskerville 18
Capitolul III. Problema 31
Capitolul IV. Sir Henry Baskerville 42
Capitolul V. Trei fire rupte 57
Capitolul VI. Castelul Baskerville 70
Capitolul VII. Familia Stapleton de la vila Merripit 83
Capitolul VIII. Primul raport al doctorului Watson 100
Capitolul IX. Al doilea raport al doctorului Watson 109
Capitolul X. Fragmente din jurnalul doctorului Watson 130
Capitolul XI. Omul de pe creastă 143
Capitolul XII. Moarte în mlaştini 159
Capitolul XIII. Se întinde cursa 174
Capitolul XIV. Câinele din Baskerville 189
Capitolul XV. Privind înapoi 204

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Capitolul I

Domnul Sherlock Holmes

Domnul Sherlock Holmes, care de obicei se trezea târziu dimineaţa, în afară de acele împrejurări destul de dese când veghea toată noaptea, era tocmai la gustarea de dimineaţă. Eu mă aflam pe covorul din faţa căminului şi ridicam bastonul pe care vizitatorul nostru din seara trecută îl uitase la plecare. Era o piesă frumoasă, din lemn masiv, cu mânerul în formă de bulb, una din acelea cunoscute sub numele de Penang lawyer[1]. Chiar sub bulb avea un inel mare de argint, lat de doi centimetri şi ceva. Pe el era gravat: „Lui James Mortimer M.R.C.S.[2], de la prietenii săi din S.C.C." şi data „1884". Era întru totul unul din acele bastoane pline de prestanţă, solide şi de nădejde, pe care obişnuiau să le poarte doar medicii de casă de modă veche.

– Ei, bine, Watson, ce ai de zis despre el?

Holmes şedea cu spatele la mine, iar eu nu făcusem nimic care să-i arate cu ce mă îndeletniceam.

– De unde ştii ce fac? Îmi vine să cred că ai ochi şi la ceafă.

– Am în faţa mea o cană de cafea strălucitoare pe o tavă de argint, îmi răspunse el. Dar spune-mi, Watson, ce crezi

---

[1] Baston de plimbare din lemn de palmier. Penang este numele unei specii de palmier din estul Asiei. (n.tr.)

[2] Prescurtare de la Member of the Royal College of Surgeons – membru al Colegiului Regal de Chirurgie (n.tr.)

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

despre bastonul vizitatorului nostru? Cum n-am avut norocul să-l prindem aici şi nu avem habar de scopul vizitei lui, această amintire lăsată din întâmplare devine importantă. Ia să te văd cum reconstitui tu omul cercetând acest baston.

– Cred, i-am răspuns eu, folosindu-mă cât mai mult de metodele tovarăşului meu, că domnul doctor Mortimer este un medic mai în vârstă, cu faimă, foarte respectat, deoarece aceia care îl cunosc i-au dăruit acest semn de preţuire.

– Bine, făcu Holmes. Minunat!

– Mai cred că e foarte probabil să fie un medic de ţară, care îşi face mare parte din vizitele la bolnavi mergând pe jos.

– Cum aşa?

– Pentru că acest baston arătos este atât de tocit, încât cu greu mi-aş putea închipui un medic de oraş care să meargă cu el. Capătul de jos, din fier masiv, e ros cu desăvârşire, deci e limpede că posesorul lui a umblat mult sprijinindu-se în el.

– Perfect logic! făcu Holmes.

– Şi apoi mai e şi chestiunea cu prietenii din S.C.C. Aş înclina să cred că e vorba de vreo asociaţie de vânătoare, o asociaţie locală, pe ai cărei membri este cu putinţă să-i fi îngrijit cândva şi care i-a dăruit în schimb o mică atenţie.

– Într-adevăr, Watson, te întreci pe tine însuţi, zise Holmes, împingându-şi scaunul îndărăt şi aprinzându-şi o ţigară. Mă văd silit să-ţi spun că, în toate dările de seamă pe care ai binevoit să le faci în legătură cu micile mele succese, de obicei ţi-ai subapreciat propria iscusinţă. E posibil să nu fii tu însuţi o sursă de lumină, dar eşti, cu siguranţă, un conducător al ei. Unii oameni, neavând geniu, au totuşi puterea vădită de a-l stimula. Mărturisesc, iubite coleg, că îţi sunt foarte îndatorat.

Niciodată până atunci nu-mi spusese astfel de vorbe, şi trebuie să recunosc că mi-au făcut mare plăcere, pentru că

adesea fusesem necăjit de nepăsarea lui faţă de admiraţia ce i-o arătam şi faţă de încercările pe care le făcusem ca să-i popularizez metodele de lucru. Eram de asemenea mândru la gândul că-mi însuşisem atât de desăvârşit metoda lui, încât s-o pot aplica într-un mod care să merite asentimentul posesorului.

El îmi luă bastonul din mână şi îl cercetă câteva clipe cu ochiul liber. După aceea, cu un aer de viu interes, puse jos ţigara şi, ducându-se cu bastonul la fereastră, începu iarăşi să se uite la el cu o lupă.

– Interesant, deşi rudimentar, zise el întorcându-se în colţul său preferat de pe canapea. Fără îndoială că bastonul ne oferă unul sau două indicii. Ele ne slujesc drept bază pentru mai multe deducţii.

– Mi-a scăpat ceva? am întrebat eu, dându-mi oarecare importanţă. Cred că n-am pierdut din vedere nimic relevant.

– Mă tem, dragul meu Watson, că cele mai multe dintre concluziile tale au fost greşite. Când ţi-am mărturisit că mă stimulezi, ca să fiu sincer, am înţeles prin aceasta că, dându-mi seama de greşelile tale, sunt pus pe calea cea bună. Nu zic că greşeşti în întregime în această problemă. Cu siguranţă că vizitatorul nostru e medic de ţară şi merge mult pe jos.

– Atunci am avut dreptate.

– Numai în această privinţă.

– Dar atât.

– Nu, nu dragul meu Watson, nu doar atât, în nici un caz doar atât. Eu, de pildă, cred că e mai firesc ca un dar pentru un medic să vină din partea unui spital decât a unei asociaţii de vânătoare, şi astfel, când literele C.C. sunt puse după cea care semnifică „spitalul", atunci îţi vin în minte, în chip firesc, cuvintele Charing Cross.

– Poate că ai dreptate.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

– Cred că în această direcţie trebuie să mergem. Şi, dacă pornim de la aceasta ca ipoteză de lucru, avem o bază nouă de la care să începem reconstituirea necunoscutului nostru vizitator.

– Bine, atunci, presupunând că S.C.C. înseamnă „Spitalul Charing Cross", ce alte concluzii mai putem trage?

– Nu apare niciuna de la sine? Îmi cunoşti procedeele. Aplică-le!

– Nu-mi vine în minte decât concluzia evidentă că respectivul şi-a practicat profesia la oraş înainte de a fi plecat la ţară.

– Cred că ne-am putea aventura ceva mai departe. Priveşte lucrurile din următorul punct de vedere. În ce împrejurare ţi se pare cel mai probabil să se facă un astfel de dar? Cu ce prilej s-ar întruni prietenii ca să-i dea unui medic o mărturie a preţuirii lor? Fără îndoială, în clipa în care domnul doctor s-a retras din serviciul spitalului cu scopul de a începe să profeseze pe cont propriu. Ştim că e vorba de un dar şi bănuim că el a fost făcut cu prilejul trecerii de la un spital de oraş la profesarea meseriei la ţară. Înseamnă oare a împinge presupunerile prea departe dacă spunem că darul a fost făcut cu prilejul acestei schimbări?

– Desigur, lucrul pare cu putinţă.

– Acum ai să-ţi dai seama că medicul nostru nu putea să facă parte din conducerea spitalului, pentru că numai un om care şi-a făcut un renume la Londra putea să deţină un asemenea post şi un astfel de om nu s-ar înfunda la ţară. Atunci ce era medicul cu pricina? Dacă lucra la spital, şi totuşi nu făcea parte din conducere, nu putea fi decât un intern la chirurgie sau la serviciul medical, ceva mai mult decât un student. Şi a părăsit spitalul acum cinci ani – data se vede pe baston. Aşadar, dragul meu Watson, medicul tău de casă, sobru şi între două vârste, se evaporă, şi în locul lui

apare un tânăr sub treizeci de ani, simpatic, modest şi distrat, stăpânul unui câine de care e foarte legat şi pe care, în linii mari, ţi l-aş descrie ca fiind mai mare decât un terier[1] şi mai mic decât un mastif[2].

Eu am început să râd neîncrezător, în timp ce Sherlock Holmes, rezemându-se pe canapea, trimitea spre tavan rotocoale de fum.

– În privinţa ultimelor ipoteze, îmi lipsesc mijloacele de control, am spus eu, dar cel puţin nu mi-e greu să găsesc câteva date despre vârsta şi cariera doctorului nostru.

Am scos anuarul medical din raftul meu cel mic, cu cărţi de medicină, şi am început să-i caut numele. Erau mai mulţi Mortimeri, dar numai unul putea fi vizitatorul de seara trecută. Am citit cu glas tare datele privitoare la el:

– Mortimer James, M.R.C.S., 1882, Grimpen, Dartmoor (Devon). Medic internist la spitalul Charing Cross din 1882 până în 1884. A obţinut Premiul Jackson pentru o lucrare de patologie comparată, intitulată *Este oare boala un atavism?*. Membru corespondent al Societăţii Suedeze de Patologie. Autor al volumului *Câteva ciudăţenii ale atavismului* (Lancet, 1882). „Progresăm oare?" (*Gazeta Psihologică*, martie 1883). Medic titular al parohiilor din Grimpen, Thorsley şi High Barrow.

– Nici un cuvânt despre asociaţia aceea locală de vânătoare, Watson, îmi spuse Holmes cu un surâs ironic. Dar e un medic de ţară, după cum ai remarcat cu atâta pătrundere. Cred că deducţiile mele sunt pe deplin justificate. Cât despre calificative, am spus, dacă nu mă înşală memoria, simpatic,

---

[1] Specie de câine îndrăzneţ şi neastâmpărat, care are obiceiul să scormonească pământul (n.tr.)

[2] Specie de câine mare şi puternic ca un dulău, cu urechile căzute şi cu pielea fălcilor atârnând (n.tr.)

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

modest şi distrat. Din experienţă ştiu că în lumea aceasta numai un om simpatic primeşte dovezi de prietenie, numai un om modest îşi părăseşte cariera la Londra ca să plece la ţară şi numai unul distrat îşi lasă bastonul în loc de carte de vizită după ce te-a aşteptat o oră la tine acasă.

– Şi câinele?

– Avea obiceiul să ducă bastonul stăpânului, ţinându-se după el. Fiind un baston greu, câinele îl ţinea strâns de la mijloc, şi urmele dinţilor lui se văd foarte clar. După cum arată spaţiul dintre aceste urme, înclin să cred că falca acestui câine e prea mare pentru un terier şi nu îndeajuns de mare pentru un mastif. Ar fi putut să fie... da, pe legea mea, e un spaniel[1] cu păr cârlionţat.

Se ridicase şi umbla în sus şi în jos prin cameră în timp ce vorbea. Se opri apoi lângă fereastră. Glasul îi suna atât de convingător, încât mi-am îndreptat cu uimire privirea spre el.

– Dragul meu prieten, cum e oare cu putinţă să fii atât de sigur?

– Pentru simplul motiv că îl văd pe acest câine chiar pe pragul uşii noastre, şi, iată că sună şi stăpânul. Te rog, nu pleca, Watson! Îţi este coleg şi prezenţa ta îmi poate fi de folos. Aceasta e clipa dramatică a destinului, Watson, clipa în care auzi un pas pe scară, când cineva intră în viaţa ta, şi nu ştii dacă e spre binele sau spre răul tău. Ce i-ar putea cere doctorul Mortimer, un om de ştiinţă, lui Sherlock Holmes, un specialist în criminologie?... Intră!

Apariţia vizitatorului nostru fu pentru mine o surpriză, căci mă aşteptam să văd tipul clasic al medicului de ţară. Era însă un bărbat foarte înalt, subţire, cu un nas mare şi adus ca un cioc, ieşit dintre doi ochi cenuşii şi pătrunzători, foarte apropiaţi, strălucind din spatele ochelarilor cu ramă

[1] Specie de câine cu păr lung şi mătăsos şi cu urechile căzute (n.tr.)

de aur. Era îmbrăcat după moda medicilor, dar destul de neîngrijit. Redingota îi era decolorată, iar pantalonii roşi. Deşi tânăr, spatele lung începuse să i se încovoaie şi mergea cu capul împins înainte, cu un aer binevoitor. De cum intră, privirea îi căzu asupra bastonului pe care Holmes îl ţinea în mână şi se repezi spre el, exclamând fericit:

– Sunt nespus de bucuros! Nu eram sigur dacă l-am lăsat aici sau la biroul naval. Pentru nimic în lume n-aş vrea să pierd acest baston!

– Un dar, de bună seamă? spuse Holmes.

– Da, domnule.

– De la spitalul Charing Cross?

– De la vreo doi prieteni de acolo, cu prilejul căsătoriei mele.

– Ei, fir-ar să fie! Nu-i bine! exclamă Holmes, clătinând din cap.

Doctorul Mortimer clipi prin ochelari, cu o uşoară uimire:

– De ce nu-i bine?

– Doar pentru că ne cam stricaţi socoteala micilor noastre deducţii. Căsătoria dumneavoastră, spuneţi?

– Da, domnule. M-am căsătorit şi aşa am părăsit spitalul – şi cu el toate nădejdile de a ajunge medic consultant. Trebuia să-mi făuresc şi eu un cămin.

– Aşa, aşa! La urma urmei, nu ne-am înşelat chiar atât de mult, spuse Holmes. Şi acum, domnule doctor James Mortimer...

– Nu sunt doctor, domnule, ci doar un mic membru al Colegiului Regal de Chirurgie.

– Şi, bineînţeles, un om cu o minte limpede.

– Un amator în ştiinţă, domnule Holmes, un om care culege scoici de pe ţărmurile marelui şi necunoscutului ocean... Presupun că mă adresez domnului Sherlock Holmes, şi nu...

– Nu. Dânsul e prietenul meu, domnul doctor Watson.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

– Mă bucur de cunoştinţă, domnule. Am auzit deseori numele dumneavoastră pomenit în legătură cu acela al prietenului dumneavoastră. Mă interesează foarte mult persoana dumneavoastră, domnule Holmes. Nici nu mă aşteptam să aveţi un craniu atât de dolicocefalic şi o dezvoltare supraorbitală atât de pronunţată. Mi-aţi îngădui să vă palpez craniul de-a lungul sudurii parietale? Un mulaj al craniului dumneavoastră, domnule Holmes, până când piesa originală va fi disponibilă, ar fi o adevărată podoabă în orice muzeu antropologic. Nu v-am pus gând rău, dar mărturisesc că tare jinduiesc după craniul dumneavoastră.

Sherlock Holmes îi făcu semn ciudatului nostru vizitator să ia loc pe scaun.

– Văd că sunteţi tot atât de preocupat de activitatea dumneavoastră pe cât sunt eu de a mea, spuse el. Observ, după degetul arătător, că vă răsuciţi singur ţigările. Nu vă sfiiţi şi aprindeţi una!

Omul scoase tutunul şi foiţa şi şi-o răsuci cu o surprinzătoare îndemânare. Avea degete lungi, nervoase şi la fel de suple şi neastâmpărate ca antenele unei insecte.

Holmes era tăcut, dar scurtele lui priviri fulgerătoare îmi arătau cât de mult îl interesa ciudatul nostru oaspete.

– Presupun, domnule, spuse el în sfârşit, că nu numai ca să-mi examinaţi craniul mi-aţi făcut cinstea de a mă căuta aici noaptea trecută şi astăzi iarăşi.

– Nu, domnule, nu, deşi sunt fericit că am avut prilejul să fac şi acest lucru. Am venit la dumneavoastră, domnule Holmes, pentru că recunosc că sunt un om fără simţ practic şi pentru că în mod neaşteptat am fost pus în faţa unei probleme cât se poate de serioase şi de neobişnuite. Aşadar, recunoscând că sunteţi al doilea cel mai iscusit specialist din Europa...

– Într-adevăr, domnule! Aş putea să aflu de la dumneavoastră cine are cinstea să fie primul? întrebă Holmes cu asprime.

– Atenţia oricărui om cu o minte riguros ştiinţifică este atrasă de opera domnului Bertillon.

– Atunci n-ar fi fost mai bine să-l consultaţi pe el?

– Am spus, domnule, că un om cu o minte riguros ştiinţifică. Dar toată lumea ştie că sunteţi singurul om cu spirit practic în aceste probleme. Aş vrea să cred, domnule, că dintr-o neînţelegere, nu am...

– O clipă, îl întrerupse Holmes. Cred, domnule doctor, că ar fi mai înţelept să-mi spuneţi deschis ce fel de problemă anume este aceea în care îmi cereţi ajutorul.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CAPITOLUL II

BLESTEMUL FAMILIEI BASKERVILLE

– Am în buzunar un manuscris, spuse doctorul James Mortimer.

– L-am zărit de cum aţi intrat în odaie, îi răspunse Holmes.

– E un manuscris vechi.

– De la începutul secolului al optsprezecelea, dacă nu e cumva fals.

– Cum de ştiţi asta, domnule?

– În timp ce vorbeaţi, am putut să văd o fâşie de vreo cinci centimetri din acest document. N-ar fi un expert prea strălucit acela care n-ar fi în stare să indice data unui document cu aproximaţie cam de o decadă. Aţi citit poate mica monografie pe care am scris-o pe această temă. Documentul dumneavoastră îl plasez în anul 1730.

– Data lui exactă este 1742. Doctorul Mortimer îl scoase din buzunarul de la piept. Acest document de familie mi-a fost încredinţat de sir Charles Baskerville, a cărui năprasnică şi tragică moarte de acum vreo trei luni a produs vâlvă în Devonshire. Pot să afirm că i-am fost prieten apropiat şi medic curant. Avea o minte clară, domnule, era un om dibaci, cu spirit practic şi la fel de lipsit de fantezie ca mine. Totuşi a luat acest document foarte în serios şi se pregătise sufleteşte pentru un deznodământ de care, de altfel, a şi avut parte până la urmă.

Holmes întinse mâna după manuscris şi îl desfăcu pe genunchi.

– Ai să observi, Watson, că litera „s“ e scrisă când lung, când scurt. E una din cele câteva indicaţii care mi-au îngăduit să-i precizez data.

Mi-am aruncat privirea, peste umărul lui Holmes, la hârtia îngălbenită şi la scrisul ce abia mai putea fi citit. În partea de sus era scris „Castelul Baskerville“, iar mai jos, în cifre mari, desenate neîndemânatic, „1742“.

– Pare să fie o relatare a unei întâmplări.

– Da, este relatarea unei anumite legende care circula în familia Baskerville.

– Dar cred că dumneavoastră aţi vrut să mă consultaţi în legătură cu o problemă mai actuală şi mai practică.

– Cât se poate de actuală. Cel mai real şi mai urgent caz pe care trebuie să-l lămuriţi în cel mult douăzeci şi patru de ore. Dar manuscrisul e scurt şi se află în strânsă legătură cu această chestiune. Cu voia dumneavoastră, am să vi-l citesc.

Holmes se cufundă în scaun, îşi împreună degetele şi închise ochii, cu un aer de resemnare. Doctorul Mortimer întoarse manuscrisul spre lumină şi, cu glasul lui răguşit, citi tare următoarea şi ciudata relatare dintr-o lume de altădată:

– „Despre originea câinelui din Baskerville au circulat multe versiuni; totuşi, fiindcă eu mă trag în linie directă din Hugo Baskerville şi fiindcă am aflat întâmplarea de la tatăl meu, care şi el o ştia la rându-i de la părintele său, am aşternut-o pe hârtie cu credinţa nestrămutată că s-a întâmplat aievea, precum este arătată aici mai jos. Şi aş vrea să credeţi, fiii mei, că aceeaşi justiţie care pedepseşte păcatul îl poate cu multă îngăduinţă şi ierta şi că nu există blestem cât de apăsător care să nu poată fi desfăcut prin rugăciune şi pocăinţă. Să învăţaţi apoi din această istorisire să nu vă temeţi de